

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สังคมโลกปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทัดเทียมกับสังคมอารยธรรมนานาประเทศที่เจริญก้าวหน้าและก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้คนไทยมีความพร้อม ที่จะเป็นพลเมืองอาเซียน การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการพัฒนาเยาวชนของชาติเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน ให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 12) การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ คือ เก่ง ดี มีสุข สถานศึกษาจึงต้องจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนโดยการบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความคิดตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิตที่ดีเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 2)

สภาพสังคมไทยได้เกิดภาวะวิกฤตทางสังคม คือ ภัยจากสารเสพติด ภัยจากการละเมิดทางเพศ ความล้มเหลวทางการเรียน การงานอาชีพ ความรุนแรง จากการใช้กำลังกลั่นแกล้ง และรังแก อุบัติภัยต่างๆ ซึ่งกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนของชาติ โดยเฉพาะภัยจากสารเสพติด ภัยจากการละเมิดทางเพศ และความล้มเหลวทางการศึกษา จากสภาวะดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายวิเคราะห์ว่า เป็นผลจากการจัดการศึกษาที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่หาทางออก โดยการพึ่งสารเสพติด และใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2551 : 34) กล่าวว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน : จังหวัดชลบุรีและระยอง พบว่า เยาวชนส่วนหนึ่งต้องออกจากโรงเรียนขณะศึกษา โดยมีสาเหตุมาจากสภาพปัญหาในครอบครัว การประพฤติตนผิดระเบียบของโรงเรียน การทะเลาะวิวาทหรือมีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อนและครู รวมทั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและผู้จำหน่าย เยาวชนร้อยละ 94.10 มีประสบการณ์ในการเสพยาบ้า รองลงมา ได้แก่ กัญชาร้อยละ 43.70 ไอซ์ร้อยละ 22.10 และสารระเหยร้อยละ 8.60 ทั้งนี้พบว่า กัญชาและไอซ์เป็นสารเสพติดที่มีสัดส่วนการเสพในกลุ่มเยาวชนหญิงสูงกว่าเยาวชนชายค่อนข้างมาก เยาวชนส่วนใหญ่เริ่มดื่มสุราก่อนการทดลองใช้สารเสพติดชนิดอื่น พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่เยาวชนมักปฏิบัติหลังการดื่มสุราและเสพยาเสพติด คือ การขับจีมอเตอร์ไซค์ที่ขยับเล่น และการหาเรื่องทะเลาะวิวาท นอกจากนี้เยาวชนจำนวนหนึ่งยังนิยมเดินทางไปเล่นเกมส์และสแน็กเกอร์ ซึ่งโต๊ะสแน็กเกอร์เป็นทั้งแหล่งจำหน่ายและสถานที่ที่เยาวชนนิยมใช้เพื่อเสพยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าอีกด้วย เยาวชนส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนในจังหวัดระยอง ชลบุรี จันทบุรี และสระแก้ว หลายชุมชนควรมีการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการแพร่ระบาด “กัญชา” จำนวนมาก ได้แก่ ชุมชนถนนสายล่าง ชุมชนนิคมพัฒนาซอย 9 ชุมชนบ้านทุ่งเคล็ด จังหวัดระยอง ชุมชนสะตอน ชุมชนเนินเอฟเอ็ม จังหวัดจันทบุรี สถานการณ์การแพร่ระบาดในแหล่งท่องเที่ยว สถานบันเทิง ย่านธุรกิจที่สำคัญ และย่านอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออก เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก และย่านธุรกิจหลายแห่งมีการจำหน่ายยาเสพติดอย่างแพร่หลายโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย (กิ่งกาญจน์ จงสุขไกล. 2552 : 5)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ปี พ.ศ.2553 - 2554 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันเวลา ถูกวิธี เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง ตลอดถึงการดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์นักเรียนที่อยู่ในครอบครัว ที่ประสบปัญหาหรือครอบครัวที่ด้อยโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม พัฒนาระบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแก่นักเรียนในวัยเรียน ในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ หรือภาวะทางสังคม รวมถึงเป็นการพัฒนาเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม คุณธรรมและแก้ปัญหาพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เร่งแก้ปัญหา ยาเสพติดและเพศศึกษาในโรงเรียนเป็นระบบ มีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้และส่งเสริม ให้สถานศึกษาทำงานเป็นเครือข่ายกับสถาบันทางศาสนา ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมคุณธรรมและแก้ปัญหาพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เร่งแก้ปัญหา ยาเสพติดและเพศศึกษาในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 5) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูทุกคน และผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน และจะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน 3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคน ในโรงเรียนรวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน 5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 13 - 14)

นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 (2554 : 10) ได้กำหนดแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งไว้ดังนี้ 1) พัฒนา เครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นคุณธรรม นำความรู้ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2) ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน เครือข่ายผู้ปกครอง และระบบส่งเสริม ความประพฤตินักเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เยาวชน รวมทั้งส่งเสริมงานอาชีพและ

การมีงานทำแก่รักเรียนระหว่างปิดภาคเรียน 3) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง เพื่อรองรับการจัดการศึกษาฟรี 15 ปี

ซึ่งผลจากการศึกษาสำรวจสภาพปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน นิคมวิทยาในจังหวัดระยอง พบว่ามีสาเหตุและที่ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดประสิทธิภาพ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน คือ การมาโรงเรียนสาย ขาดเรียน หนีเรียน ในบางชั่วโมง การหนีโรงเรียนไปมั่วสุมในสถานที่ต่างๆ พฤติกรรมชู้สาว นักเรียนสูบบุหรี่ การทะเลาะวิวาท และนักเรียนติดเกม 2) ด้านผู้ปกครอง คือ ปกครองมีรายได้น้อยไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่าย ครอบครัวแตกแยก นักเรียนต้องอยู่ในความปกครองของญาติ ผู้ปกครองมีความรู้ น้อย ใช้การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ทะเลาะวิวาทกันในครอบครัว ผู้ปกครองสูบบุหรี่ และดื่มสุรา เป็นประจำ 3) ด้านครู คือ ครูไม่เข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือ ขาดข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เยี่ยมบ้านไม่ครบทุกคน การคัดกรองนักเรียนไม่ถูกต้องและไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง รวบรวมข้อมูล ไม่ครบทุกด้าน ครูที่ปรึกษาไม่จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน (บุญส่ง สมุทรเสน. 2552 : 3) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะประสบความสำเร็จในโรงเรียนนั้น ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เข้าใจในบทบาทของตนเองเกี่ยวกับ งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและไม่ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งยังไม่ตระหนักถึง ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัยมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา โดยจำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา โดยจำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้บริหารศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นข้อมูลแนะแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 และโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะปัจจัยต่างๆ เหมือนกับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย นำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 159 คน ครูที่ปรึกษานักเรียน จำนวน 3,328 คน ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 50 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 108 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 341 คน ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2554 ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610 ; อ้างถึงในพิชิต ฤทธิจรูญ. 2543 : 139) และได้สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 สถานภาพ แบ่งเป็น

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 ครูที่ปรึกษา

1.2 ประสิทธิภาพในการทำงาน

1.2.1 มาก

1.2.2 น้อย

1.3 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น

1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

1.3.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานของระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบ หรือทำให้การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ไม่ประสบผลสำเร็จ

การดำเนินงาน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือตามองค์ประกอบ 5 ด้าน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริม การป้องกัน การแก้ไขปัญหา พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนตามองค์ประกอบ 5 ด้านคือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในด้านความสามารถทางการเรียน ความสามารถทางการเรียน ความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านการคุ้มครองนักเรียนเพื่อที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่างๆ มากขึ้น

4. การป้องกันและแก้ไข หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน สำหรับกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นจะต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลืออย่างถูกต้องทางและรวดเร็ว

5. การส่งต่อ หมายถึง ขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ ประกอบด้วยการส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

5.1 ส่งต่อภายใน หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามาก่อนแก้ไข หรือดำเนินการแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น ครูที่ปรึกษาจะพิจารณาส่งต่อให้ครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูพยาบาล

5.2 ส่งต่อภายนอก หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาที่ได้รับการส่งต่อภายในแล้วไม่ดีขึ้นหรือยากต่อการแก้ไขครูส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น นายแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัด เจ้าหน้าที่ควบคุมความปลอดภัย หรือหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือต่อไป

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานในหน้าที่

1. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนที่เปิดสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

2. ครูที่ปรึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านวิชาการ ความประพฤติ ด้านสังคม และเรื่องทั่วไป ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง จำนวนปีที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. มาก หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าหรือเทียบเท่ากับค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา

2. น้อย หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของจำนวนนักเรียนได้แก่

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง จำนวนนักเรียน 499 คนลงมา
2. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง จำนวนนักเรียน 500 - 1499 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง จำนวนนักเรียน 1,500 - 2,499 คน
4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง จำนวนนักเรียน 2,500 คน ขึ้นไป

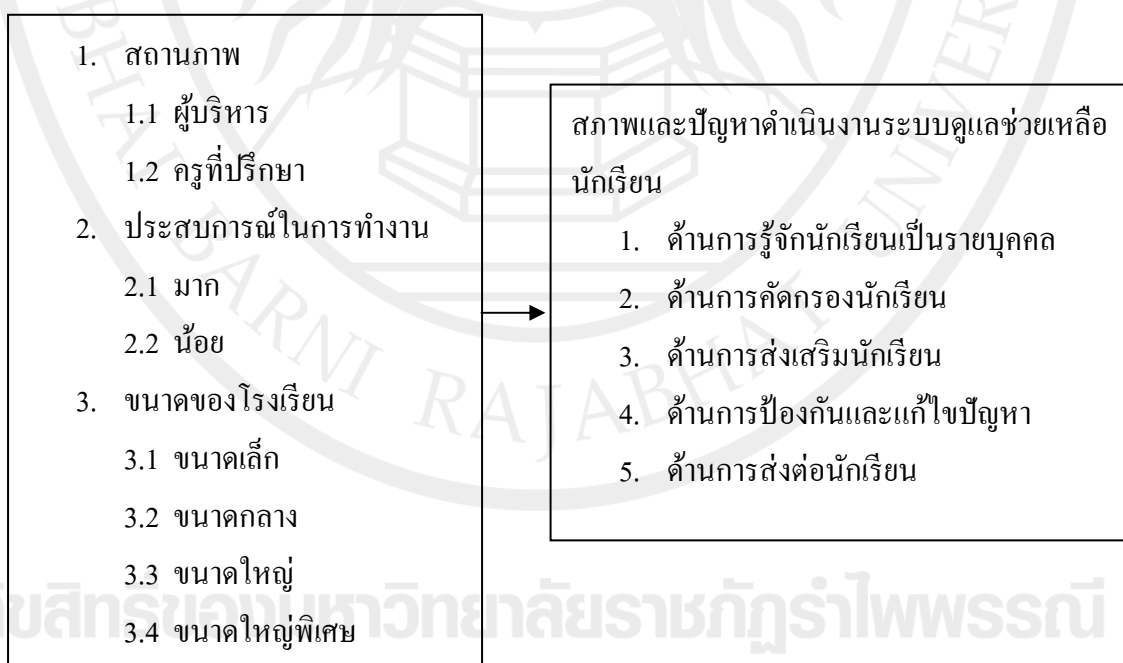
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ตามหลักการในคู่มือครูที่ปรึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุภาพจิต. 2544 : 7) โดยศึกษาจาก ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โดยศึกษาและเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของโรงเรียน ได้กรอบความคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
5. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
6. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน